

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2005 m. balandžio 28 d.

Nr. 17 (650)

Motinos priesakai

Kiekvieną pavasarij sodams pasi-
puošus žiedais, ieškome pačių gra-
žiausių gėlių ir dovanojame jas savo
Motinai. Jei ji jau iškeliaus i Amži-
nybę, pagerbiame padėjė ant Jos ka-
po puokštę gėlių.

Moters gyvenime būna periodų,
kai arba slepiamas jos amžius, arba
didžiuojamasi, jog ilgaamžė senolė
vis dar triūsia su savo vaikais ir vai-
kaičiais. Kaunietės Irenos Janušaus-
kienės mamai Valerijai Zupkienei
jau eina devyniasdešimt ketveri.

Namiškiai ir ji pati didžiuojasi, kad
Dievas skyrė tiek daug... Smulkaus
sudėjimo, trapi moteris, pakėlus ant
savo pečių tremties negandas, visą
savo gyvenimą atidavė vaikams.

Duktė Irena, rodydama senas nuo-
traukas, didžiuojasi, kad jos mama jau-
nystėje buvo išrinkta gražiausia mergina (dabar sakytume "mis"), kad bu-
vo aktyvi pavasarinkinių sambūrio na-
rė, o jaunimo suėjimuose, vakarėliuose
buvo tų pasilinksminimų "siela".

(keliamas į 5 psl.)

V. Zupkiene su vaikaičiu Dariumi ir provaikaičiu Žygimantu

Andrius KUBILIUS

"Mažeikių nafta" – naujas Vyriausybės egzaminas

Turima informacija leidžia teigti, kad artimiausiu metu "Jukos" parduos "Mažeikių naftos" akcijas. Vyriausybės laukia esminis egzaminas. Noriu priminti, kad Vyriausybė du kartus (abu kartus R. Pakso Vyriausybė) – 1999 m. ir 2001 m. – "krito" dėl naftos reikalų.

Atrodo, kad aktyviausiai šių akcijų siekia kompanija "Lukoil". Tačiau Vyriausybė demonstruoja visišką abejingumą, teigdama, kad jai visai nesvarbu, kas bus "Mažeikių naftos" šeimininkas, ir kad vienintelė svarbi sąlyga būsimajam šeimininkui – naftos tiekimas.

Toks požiūris demonstruoja arba nusikalstamą abejingumą, arba išankstinius, slepiamus nuo visuomenės, atskirų ministrų ar Vyriausybės vadovo asmeninius susitarimus su kompanijos "Lukoil" vadovybe.

Nesenai pateikta Vyria-

sybės ataskaita apie naciona-
linio saugumo padėtį nedviprasmiškai teigia, kad Kremliai lojalios kompanijos "Lukoil" atėjimas į "Mažeikių naftą" yra grėsmė nacionaliniam saugumui keliantis faktorius. Mes dar gerai pamename, kaip "Lukoil" elgėsi ir kaip darė įtaką Lietuvos politiniam gyvenimui 1999 ir 2000 metais. Todėl manome, kad Lietuva turi būti apsaugota nuo tokios grėsmės na-
cionaliniams saugumui.

Stebėdami svarstymus ir matydamis Vyriausybės demonstruojamą abejingą poziciją, negalime atmeti versijos, kad ministras V. Uspaskichas, lankydamasis Maskvoje, kalbėjosi su "Lukoil" vadovais bei astovais, nors jis tai ir neigia. Kita vertus, negalime užmiršti ir A. Brazauską bei I. Paleičiko asmeninės draugystės ir bendrų verslo interesų.

(keliamas į 4 psl.)

Naujos ekspozicijos atidarymas

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje balan-
džio 10 d. atidaryta nauja ekspozicija, skirta neginkluotajam pasipriešinimui Pie-
tų Lietuvoje 1954–1991 m.

Ši ekspozicija – tai daugiau nei metus trukusio įtempto darbo rezultatas. Ne-
turėjome žinių, ar jau kur nors yra parengta panaši ekspozicija, todėl teko eiti nepramin-
tu taku.

Pagrindiniai ekspozicijoje užfiksuoti įvykiai klostėsi dabartinėse Druskininkų savivaldybės ribose ir dalyje Lazdijų rajono teritorijos. Pavyko surinkti medžiagos apie daugelį to meto žmonių, kurie rizikuodami būti iš-

mesti iš mokyklų, iš darbo, būti sulaikyti, nuteisti ir įka-
linti lageriuose, nepaisydami

LPKTS valdybos pirmininkas A. Lukša įteikia apdova-
nojimą E. Sidaravičiūtei

Renginio dalyviai Druskininkų savivaldybės tarybos posėdžių salėje

Angelė ŠIAURIENĖ

Mamai

*Ačiū tau, mama, už saulės šviesą,
Vaikystės džiaugsmą, skambesi dainų,
Už patirtą šventą meilės jausmą,
Svelnumą rankų, šilumą namų.*

*Mamyte, ačiū ir už tavo maldą,
Kuria kasdieną Viešpatį meldti,
Kad jis palaimintų likimą mano,
Lemties dalia nebūtų per sunki.*

*Pabūk su manimi, mieloji mama,
Dar neišeik ir nepalik manęs.
Esi vienintelė paguoda mano,
Ir niekas, mama, nepakeis tavęs.*

**Nelengva dalia teko Motinoms, au-
ginusioms vaikus okupacijos metais,
apraudojusioms žuvusius artimuosius,
išgyvenusioms netektis. Joms – didžiaus-
sia pagarba, padėka.**

Būkit laimingos Mamos, Senelės ir
Prosenelės. Sveikatos, džiugių akimir-
kų, artimųjų atjautos ir supratimo Moti-
nos dienos proga Jums linki

**LPKTS valdyba,
"Tremtinio" redakcija**

numeris
87 tykis:

2 Prieš 15 metų at-
kurtos Lietuvos krašto
apsaugos sistemos rai-
da ir problemos

3 Kas naujesnio
Seime? Ką veikia opo-
zicija?

6 Bus įamžintas
buvusiose Biržų žvyr-
duobėse užkastų parti-
zanų atminimas

Vykstant LPKTS XII
suvažiavimo nutarimą,
gegužės 5 d. 12 val. kvie-
čiame buvusius politinius
kalinius ir tremtinius gau-
siai dalyvauti protesto mit-
tinge Vilniuje, Nepriklauso-
somybės aikštėje.

LPKTS valdyba

pavojaus savo sveikatai ar net
gyvybei, pasiaukojamai
priešinosi okupaciniams reži-
muis kovodami už Tėvynės ir
religijos laisvę. Ekspozicijoje
per 100 unikalių nuotrau-
kų, rašomosios mašinėlės,
kuriomis buvo dauginama
pogrindžio spauda, daug
nelegalios literatūros leidi-
nių, tarp jų – pirmas "LKB
kronikos" numeris, daug ki-
tų reliktų.

Ekspozicijos pristatymas
prasidėjo Druskininkų savi-
valdybės tarybos posėdžių
salėje, į kurią gausiai susirin-
ko buvę disidentai iš atokiau-
sių Dzūkijos kampelių ir iš
didžiųjų Lietuvos miestų.

(keliamas į 5 psl.)

Visuomenė kviečiama diskutuoti

Balandžio 25 d. įvyko oficialus Seimo narės Vincės Vaidevutės Margevičienės, išrinktos Kauno miesto Centro vienmandatėje apygardos, būtinės atidarymas Kau- ne, Laisvės al. 39.

Ji pristatė planuojamus ir jau įgyvendintus projektus. Supažindino su būtinės veiklos konцепcija, kurios esmė – diskusijų su visuomenė organizavimas. Anot Seimo narės, negalima apsiriboti vien tik kasdieninių problemų išklausymu ir pavieñe pagalba, reikia pakviesi įvairių sričių specialistus ir kartu su

nai Seimo narės padėjėjai: Adolfas Antanas Balutis (pirmasis Kauno miesto mero pavaduotojas); prof. Vidmantas Egidijus Kurapka (Mykolo Romerio universiteto prorektorius); Pranas Majauskas (Kauno apskrities Socialinių reikalų, švietimo ir kultūros departamento Kultūros, sporto ir turizmo skyriaus vedėjas); Giedrius Kuzmickas (Technikos priežiūros tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotojas); Irena Vilčinskienė (etatinė padėjėja, dirbanti Seimo narės būtinėje Kaune); Andrius Burba (eta-

Sveikinimo žodį taria TS Kauno sk. pirmininkas V.Bancevičius

Atvykusieji pasveikinti; pirmoje eil. tautodailininkė J.G. Žukauskienė

Atvykusieji pasveikinti; pirmoje eil. tautodailininkė J.G. Žukauskienė

LPKTS Kauno skyriaus nariai

Kauno miesto Centro apygardos bendruomene rengti diskusijas aktualiais Kaunui ir visai Lietuvai klausimais.

Pirmoji diskusija įvyks gegužės 2 dieną tema "Teisės informaciją ir švietimą realizavimas, kaip skurdo mažinimo priemonė". Ja pradedamas diskusijų ciklas įvairiais klausimais, kuris vyks visą gegužės mėnesį, kiekvieną pirmadienį 18 val. Laisvės al. 39, Kaune.

Atidarymo metu buvo pri- statyti etatiniai ir visuomeni-

tinis padėjėjas, dirbantis Seime; teisininkas) ir kiti.

Sveikindami įkurtuviu proga stiprybės įgyvendinant savo sumanymus ir ryžto darant gerus darbus linkėjo Kauno Sv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčios rektorius Tomas Karklys, LPKTS valdybos pirmininkas Antanas Lukša, LVR karys savanoris Kazimieras Giedraitis, Seimo narai Rasa Juknevičienė, prof. Ari- mantas Dumčius.

"Tremtinio" inf.

Krašto apsaugos jubiliejus, raida, problemos

Balandžio 22 d. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje įvyko konferencija, skirta 15-osioms Krašto apsaugos sistemos (KAS) atkūrimo metinėms. Krašto apsaugos (KA) ministras Gediminas Kirkilas pasveikino konferencijos dalyvius.

Seimo Nacionalinio sau- gumo ir gynybos komiteto pirmininkas Alvydas Sadec- kas teigė, kad KAS sukurta tobula moderni teisinė bazė, o sukauptas patyrimas sėkmingai perduodamas kitoms sistemoms.

Ambasadorius Linas Linkevičius, buvęs KA ministras, pasidžiaugė, kad visi parengti projektais buvo įgyvendinti ir gerai pritapo NATO sistemoje, pavyzdžiui, BALTBAT buvo pradėtas 1994 m. Rygoje pasirašius trišalę Baltijos šalių sutartį įkurti Baltijos šalių taikos palaimo batalioną; BALTNET – Baltijos valstybių oro erdvės stebėjimo sistema; BALTRON – Baltijos karinė jūrų eskadra; BALTDEFCOL – Baltijos gynybos koledžas; LITPOLBAT – Lietuvos ir Lenkijos batalionas tarptautinei taikai ir saugumui palai- kyti ir kt.

Lietuvos Vyriausybės sprendimui 1990 m. balandžio 25 d. buvo įkurtas KA departamentas, kurio generaliniu direktoriumi buvo pa- skirtas Audrius Butkevičius. Departamento įsteigimas žymi krašto apsaugos atkūrimo pradžią.

Ats. plk. Virginijus Česnulevičius kalbėjo apie sun- kumus kuriant pasienio ap- saugos tarnybą. Tarnyba bu- vo įkurta 1990 spalio 15 d., tačiau šalyje šeimininkavo svetima kariuomenė. Reikėjo ryžto, drąsos ir gebėjimo išvengti ginkluotųjų konflik- tų. Panaši padėtis buvo ir at- kuriant Sausumos (lauko) kariuomenę. Apie tai kalbė- jo brig. gen. Česlovas Jezers- kas. Pirmasis kariuomenės pa- radas Vilniuje įvyko 1990 m. lapkričio 23 d. Pirmuosius karininkų kursus organizavo plk. Bronius Vizbaras. 1991 m. būta tragiskų įvykių ir daug nerimo. Maskvoje žlugus pu- cui, paspartėjo KAS atkūrimo darbai.

Apie to meto įvykius, karių savanorių patriotinį nusi- teikimą ir savanorių tarnybos įkūrimą vaizdžiai pasakojo tuometinis Parlamento gynybos štabo viršininkas ats. plk. Jonas Gečas. Visoms atkūrtooms struktūroms trūko fi- nansavimo, specialistų, gink- luotės, uniformų, bet nestigo entuziazmo, išradinguo ir, kas labai svarbu, subtilios taktikos santykiose su prak-

tiškai neribotos galios sveti- ma kariuomene. Jis teigė, kad Lietuvai pavyko – KAS atkū- rimo darbai buvo pradėti nuo nulio. Sukurtos sistemos re- organizavimas visada keblus ir skausmingas.

Ats. gen. mjr. Jonas And- riškevičius – pirmasis atkurtos kariuomenės vadas, pa- skirtas eiti šias pareigas 1993 m. spalio 20 d.

Ambasadorius Česlovas Stankevičius kalbėjo apie es- minės svarbos darbus, atlikus kadencijos metu. Reikėjo rengtis stoti į NATO. Atkutta KAS turėjo būti suderinta su Aljanso struktūra. KAS teisinė bazė buvo fragmen- tiška. Teko sukurti teisės aktų sistemą, apimančią įstatymus, Vyriausybės nutarimus, KA teisės aktus. Gynybos strategija tuomet buvo ori- entuota į gynybą savo jėgomis. Buvo sukurta biudžeto pla- navimo sistema, panaikinta batalionų autonomija, suda- rytos trys apygardos sekant partizanų karo patirtimi.

Po to kalbėjės buvęs kariuomenės vadas ats. gen. mjr. Jonas Kronkaitis pamie- nėjo kariuomenės perorganizavimo pagal NATO standartus pagrindinius principus, pabrėžė Mokomojo pul- ko įsteigimo Rukloje svarbą, sėkmingą Karo akademijos reformą ir ryšį su NATO vadovave suintensyvinimą.

Kariuomenės vadas gen. mjr. Valdas Tutkus kalbėjo apie gynybos strategijos pa- sikeitimus. Narystė NATO – tai ir atsakomybės dalijimasis, ir įsipareigojimai. Kariuomenės pagrindinis užda- vinys buvo ir lieka tas pats – ginti savo valstybę, bet patys vieni jau nesiginsime.

Aleksandro Matonio pranešimas "Lietuvos kariuomenė po Osamos bin Laden": transformacijos iššūkiai ir kryptys" parodė savitą analitinį žurnalisto požiūrį į KAS. "Teroristo vardą pranešimo temai pasirinkau ne atsitiktinai. Būtent šio žmo- gaus [...] veikla iškėlė grėsmių suvokimą iš taktinio operaci- o i strateginį lygmenį. [...] Istumė į naujas realijas ne tik JAV, bet ir didelę pasaulio dalį. Nuošaly neliko ne tik Europa ir tarpatlantinė erdvė, – paaiškino pranešėjas.

Si grėsmė privertė keisti Al- janso veiklos konцепciją, nes "skaudžiai patirtimi suvokta, kad galingi geleziniai kumščiai [...] negali apsaugoti valstybių nuo mikroskopinių teroristinių grupelių." O su- vokus naujas grėsmes reikia "suprasti kaip su jomis kovo- jama, parengti pirmiausiai doktrinas, o vėliau – ir ka- riūs."

Seimas ir Vyriausybė

"užuot kukliai, bet stabiliai didinės KA biudžetą, jį kas- met nuosekliai mažina." A. Matonio nuomone, bai- siausia tai, kad tai daroma "tarptautinių įsipareigojimų vykdymo saskaita." Jis prie- kaištavo KAS vadovams, kad jie "pernelyg mandagūs, pernelyg politiškai korektiški, [...] o tokie kompromisai tik toliau didina įsitikinimą, kad iš KA dar daugiau galima atimti." Pranešėjas atkreipė dėmesį į seną, jau ne kartą spaudoje keltą problemą – į dirbtinai išlaikomą sovietinės praktikos reliktą. Vidaus tarnybos pulkai tampa lyg ir "antroji, paralelinė kariuo- menė", pavaldži vidaus reika- lu ministrui. Pranešėjas kal- bėjo: "Nesigilindamas, kam ir kodėl turėtų būti atsakingi vidas tarnybos pulkai, noriu atkreipti dėmesį į pataisose esamą karinę dimensiją – vi- daus pulkams, pateisinant jiems skiriama "Deltos" dalį, norima priskirti taikdarių misijas."

A. Matonis "Delta" pavadino skirtumą, atsiran- dantį mažinant KAS skirtas iėšas ir panaudojant kitiems tikslams, šiuo atveju – vidas tarnybos pulkams išlaikyti, planuojant juos siusti į tarp- autines misijas.

"Įtartinas klausimas: ar tai nėra beprasmiška ir šiek tiek ciniška bandyti trinti akis sa- jungininkams pateisinant da- li "Deltos" išlaidų, o realiai jas tiktaid didinant." Vidaus pulkuose tarnaujančių vaiki- nų suformuotas policininko mentalitetas nesuderinamas su kario mentalitetu. Visuo- menė dar nepamiršo soviet- mečio praktikos, kai vadina- moji vidas kariuomenė vyk- dydavo genocido akcijas:

masinius trémimus, gyvento- jų areštus, kovas su partiza- nais. Pranešėjas atkreipia dė- mesį: "Visos šios destrukty- vios peripetijos dėl vidas tarnybos pulkų vyksta tuo pat metu, kai kariuomenė planin- gai mažinama, kai koviniai batalionai, remiantis nauja NATO logika, [...] verčiami logistikos daliniai arba sava- norių mokymo centrais."

A. Matonio nuomone, "2006-ųjų metų vidurys bū- tų pats laikas lietuviams atsi- sveikinti su Iraku arba bent jau pakeisti misijos formulę ir dydį." Taigi reikia rengtis naujoms humanitarinėms funkcijoms, bet "Lietuva dar neturi valstybės kūrimo orga- nizavimo, humanitarinės pa- galbos pastangų koordinavimo patirties."

Išvada ne nauja – KAS privalo gebeti persitvarkyti, atsižvelgiant į laikotarpio iš- šukius. Tai ir vyksta.

Edmundas SIMANAITIS

Žinios iš Seimo

Valdžia dirba ne žmonėms, o pinigams

Sėdant rašyti žiniasklaidai iš Seimo, vis dažniau kylo vidinis konfliktas, kai viskai reikia atidėti į šalį ir sulindus į dėžę, pavadinimu "Seimas", mėginti nupiešti Lietuvos vaizdelį. O savaitė prasidėjo prastai: 22 metų pussešerė, diplomuota medicinos sesuo, iš giminių kaime prisirinkusi lašinių, dešrų ir kelis šimtus litų, išvažiavo ieškoti laimės į Londoną. Kartu išvykus dar viena mergaitė neišsivežė nė šimto litų – neturėjo. Išlėkė kaip į gaisrą. Ten dirbs skalbykloje. Nežinau, ar begriš.

Dirbdama Seime ir žinodama valstybės aktualijų raidą, suprasdama partinius užkulisius, puikiai išmandydamas garbingą Lietuvos istoriją, semdamasi stiprybės iš Laisvės kovotojų patirties, neturiu argumentų sustabdyti savo pusseserės, negalinčios čia pragyventi iš varganos algos ir neturinčios kaip įsikabinti ir pradeti gyvenimą čia, gimtojoje Lietuvoje. Neturiu argumentų sustabdyti tautą, kad neišsivaikščiotų. Lietuvos Prezidentas buvo teisus: oligarchija – bai si neganda. Kai valdžia tarnauja pinigams, žmonėms belieka keliauti ieškoti teisingesnės valstybės.

Kas naujesnio Seime?

Jau porą savaičių svarstoma Vyriausybės metinė veiklos ataskaita. I Tėvynės sajungos frakciją ateina ministrų, pasakoja, ką jie ketina veikti. Seimo narys, LPKTS pirm. dr. P.Jakučionis teiravosi socialinės apsaugos ir darbo ministrės V.Blinkevičiūtės, ar Vyriausybė ketina didinti mažas pensijas, kada bus padidinta nukeitėjusių asmenų pensija nors iki bazinės socialinio draudimo pensijos dydžio – 172 litų. Atsakymas – néra lėšų. Nors ekonomika auga, biudžetas net padvigubėjęs.

Štai atėjus dviejų Darbo partijos ministrams: kultūros – V.Prudnikovui ir vidaus reikalų – G.Furmanavičiui, buvo paklausta, kaip jie vertina 2004 metų Vyriausybės veiklą. Atsakymas – teigiamai. Nors per rinkimus dabartiniai Seimo nariai darbiečiai kaip užprogramuoti zombiai tvirtino, kad viskai, ką iki šiol darė Vyriausybės, buvo blogai, vertino kaip nusikalstančią Lietuvai veiklą. Buvo tokia V.Uspaskicho nupirkty televizijos laidų serija, kur "teisiamos" visos Vyriausybės. Dabar darbiečiai – Vyriausybėje, bet jau niekur nebeskelbia, ką jie padarys per 1, 11 ar 111 dienų. Darbo partija savo pažadų nė nekertina, vykdyti. Taip pat ir socialdemokratai. Niekur nebegriderėti socialliberalų kandidatės į prezidentės postą V.Blinkevičiūtės pažadų, kai ji kaišiojo visiems sutarti su Lietuva. Beje, tai buvo dar viena iš Tėvynės sajungos pasivogta idėja, kurią iškėlė A.Kubilius, kviesdamas politikus vykdyti moralią politiką.

Kas iš tos Vyriausybės ataskaitos

žmonėms? Nieko. Pats premjeras, pavargęs nuo rietenų koalicinėje Vyriausybėje, kurioje, pasak žiniasklaidos, neramumus kelia V.Uspaskichas, išvažiavo atostogauti į Egiptą. Juk kažkada Lietuva jau buvo "lepinama" reportažais iš šios šalies, kur premjeras atostogavo su būsimą žmoną Kristiną. Ketina grįžti gegužės 5-ąją – kaip tik tą dieną, kai įvyks buvusių politinių kalinių ir tremtinių protesto mitingas Vilniuje. Suspēs gauti šaukštą deguto. O kritikuoti yra už ką.

Vyriausybė paprastam žmogui žada mažinti pajamų mokesčių. Bet tik nuo 2006 metų vidurio. Tad ir tų keilių tiketinį litų paprastam žmogui, auginančiam baimę dėl kyylančių kainų, teks dar ilgokai palaukti. Atnodo, kad ši liūdna padėtis nebejaudina jokių politinių jėgų. Gal tik buvusius politinius kalinius ir tremtinius, kurie gegužės 5 d. 12 val. prie Seimo, Nepriklausomybės aikštėje, rinksis į protesto mitingą priminti politikams jų pažadus ir pasakyti, kokioje apgalėtinėje padėtyje yra pensininkai, medikai, jų pacientai ir net policininkai. Duok Dieve, kad jiems užtektų parako parodyti, kad pilietinė Lietuva dar egzistuoja. Susirinkus nedidelėi protestuojančių grupėlei, valdantieji tik nusišaipyti...

savaitę liberalcentristai regioninėje ir Vilniaus žiniasklaidoje pradėjo begediškai juodinti savo politikos partnerius – Tėvynės sajungą. Mat ji nebenori, kad jos sėskaita A.Zuokas tvarytų savo reikalus Vilniuje. Vilniaus miesto taryboje daugumą sudaro liberalcentristai, Tėvynės sajunga ir socialliberalai. Tėvynės sajungos Krikščioniškųjų demokratų frakcijos konferencijoje prieš gerą savaitę buvo nuogąstaujama, kad šeši TS nariai Vilniaus savivaldybėje prieš A.Zuko politiką bejégiai, tad reikėtų jiems iš ten net trauktis.

O A.Zuko cinizmui nėra galo. Štai Seime prieš porą savaičių, išsigalint Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymui, A.Zuko frakcija pateikė įstatymo projektą, kuriuo norėjo pusmečiui sustabdyti jo išsagliojimą. TS frakcijos narys P.Jakučionis, prie jo dirbęs ne vienerius metus, buvo nemalonai nustebintas ir pasiskė prieš. Balsų dauguma šis projektas buvo atmetas, o A.Zuko tekės taikystis su tuo, kad kultūros vertybės Vilniuje turi būti saugomos. Žinoma, jis nepatenkintas: sustabdyta, pasak žiniasklaidos, apie 500 statybų. Gal vis tik turėsime nesudarkytą Vilniaus senamiestį, neišpardojutus Sapiegų ir kitokius rūmus?

Tėvynės sajunga – pagrindinė opozicinė jėga Lietuvoje. Jos vadovas A.Kubilius yra ir opozicijos lyderis. Jis paskendės apmąstymuose, kur link reikia telkti ir vesti šalį, kokie pagrindiniai ateities iššūkiai tenka Lietuvai. TS nėra lengva. Ji praktiškai vienintelė keturių susivienijusių valdantčiųjų partijų, savo bendražygės liberalcentristų partijos ir marginaliųjų paksininkų kritikė. Sunku paaiškinti piliečiams iššūkius, tenkančius valstybei, parodyti veiklos tikslus, kai tie piliečiai nebejaučia lojalumo valstybei, pavargę nuo jos statymo, o valdantieji akivaizdžiai dirba ne žmonėms, o pinigams. Belieka pasitikėti savo ištikimais bendražygiai – partijos rėmėjais. Kartais pagalvoju, kad kuo giliau į Nepriklausomybę, tuo didesnis uždavinys tenka buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam – beveik vienintelis gerai žinantiems, ko reikia Lietuvai, kokiai jį turėtų būti.

V.Radžvilas teigia, kad Tėvynės sajungai beregint reikia sugalvoti kažkokį iššūkį, kuris sujudintų visus žmones, antraip Lietuva nepakeles kitų Seimo rinkimų. Suprask: piniguočiai ir prorusiškosios jėgos švcs pergalę. Dar jis pridūrė, kad nematydam stiprių pokyčių TS, jie kurs kitą – savo partiją. Tikriausiai dešiniają. O kurs, žinoma, mūsų žmonių sėskaita. Užuot sutelktai galvojė kaip sustiprinti valstybininkų gretas, jie rengiasi skaldymui.

Ingrida VĖGELYTĖ

Stalinas Rusijoje nesuranda vietas

Rusijos politikų sėpiamas noras atvirai prabili apie praėjusio karo baigties politines pasekmes Vidurio Europos ir trijose Baltijos valstybėse sukėlę ne tik pagrįstas diskusijas daugelyje šalių, bet ir privertė ne vienam iš 50 valstybių vadovų, pakviestų į pergalės dienos minėjimą Maskvoje, svarstyti, ar šioje situacijoje verta gelžės 9-ąją Raudonojoje aikštėje atstovauti savo valstybėms. Nevienareikšmiškai Kremliaus požiūris į praėjusio karo istorinių faktų vertinimus sutinkamas ir pačioje Rusijoje.

Buvo nuspręsta minint pergalės dieną Maskvoje iškilmingai atidengti skulptoriaus Zurabo Ceretelio paminklą J.Stalinui, kur jis pavaizduotas kompozicijoje su F.D.Ruzveltu ir V.Cerčiliu. Maskvos visuomenės neigiamą reakciją į šį sprendimą sutapo su pasaulio žiniasklaidos nuomone, ir paminklui imta skubiai ieškoti kitos tinkamos vietas. Kadangi minėti politikai 1945 m. sausį Jaltoje susirinko apsvarstyti besibaigiančio karo rezultatų ir priėmė istorinių sprendimų pertvarkyti Europos žemėlapį, nutarta paminklą pastatyti Kryme. Krymo valdžia taip pat buvo priversta reaguoti į neigiamą visuomenės nuomonę dėl šio sumanymo, todėl paminklui imta ieškoti dar kitos vietas.

Ji nuspręsta pastatyti Volgograde. Nors miesto valdžia šiam sumanymui pritarė, grupė Rusijos kultūros ir meno veikėjų atviru laišku kreipėsi į prezidentą V.Putiną prašydami, kad "nebūtų išniekintas pergalės 60-metis". Šis laiškas paskelbtas dienraštyje "Izvestija". Laiške rašoma: "Ruzvelto ir Cerčilio figūros – nevykusi gudrybė, kuria stengiamasi pridengti šventvagišką Stalino garbinimą." Laiško autoriams pritaria ir žmogaus teises Rusijoje ginanti organizacija "Memoriałas". Ši organizacija ryžtingai pasiskako prieš paminklo pastatymą Volgogrady. Praeityje siekta Volgogradui sugrąžinti Stalingrado miesto vardą, bet sulaukus visuomenės pasipriešinimo, tai nebuvo įgyvendinta.

Po to, kai N.Chruščiovas uždarame partijos suvažiavime pasmerkė Stalino kultą ir atskleidė jo skaudžias pasekmes, praėjo daugiau nei 40 metų, ne vieną kartą buvo bandyta jį reabilituoti. Tuo tarpu tikinčių, kad Stalinas suvaidino lemiamą vaidmenį Antrajame pasauliniame kare, ir patiesinančių jo žiaurų poelgį su savo žmonėmis, kaip rodo apklausos, yra 47 proc. Rusijos gyventojų. Ar ne jų jausmais Kremlis, šaltai stebėdamas šios skulptūros keliones iš vieno miesto į kitą, spekuliuoja? Analogišku elgesiu autoritarinio režimo pagrindais šalyje sėkmingai kuriamą "valdomą demokratiją".

(keliamo į 4 psl.)

Graudūs verksmai ant mylimosios kapo

Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas, sakydamas metinę kalbą per bendrą Valstybės Dūmos ir Federatinės tarybos posėdį, pagaliau garsiai išsakė, dėl ko jam labiausiai skauda širdį. Anot jo ir, žinoma, didelės daugumos Rusijos parlamento deputatų, didžiausia geopolitinė amžiaus katastrofa buvo Sovietų sąjungos subyrėjimas. Tai gi pasakyta pakankamai aiškiai ir tiesiai, nedviprasmiškai leidžiant suprasti, kad imperijos atkūrimas yra vienas iš pagrindinių Kremliaus uždaviniių. Savo metinėje kalboje Rusijos prezidentas daug kalbėjo apie pilietinės laisvę ir demokratiją, netgi pabrėžė, kad jo vykdomos politikos pagrindinis tikslas yra užtikrinti demokratiją, plėtoti valstybę, kurti pilietinę visuomenę bei stiprinti teisingumą. Tačiau čia pat V.Putinas nurodė, kaip gi bus kuriama ta demokratija. Pasak Kremliaus valdovo, demokratijos kūrimo procesus ir laiką nustatys valdžia, nes Rusija yra "specifinė" valstybė, todėl ir demokratija bus rusiška... Nors ir nepaminėjo ne senų įvykių Ukrainoje, Gruzijoje ir Kirgizijoje, bet aiškiai apie juos galvodamas, Rusijos prezidentas tvirtino neleisiąs, kad Rusijoje 2007 m., kai vyks Valstybės Dūmos rinkimai, o 2008 m. – prezidento rinkimai, šalyje susidarytų kažkokia revoliucinė situacija.

Užtat Kremliaus kontroliuojama žiniasklaida jau gąsdina, jog masinių informacijos priemonių "priešiškos jėgos" inspiruoja iš užsienio internetu, kurio, dideliams imperininkams nusivylimui, užblokuoti neįmanoma, koordinuoja savo veiksmus ir Ukrainos pavyzdžiu buria vietinius "oranžinius". Laikraščio "7 dnej" politikos apžvalgininkas Antonas Andrenenka netgi įvardijo jėgas, siekiančias sukelti Rusijoje revoliuciją ir nuversti V.Putino režimą. Tai "Komitetas 2008", "Jabloko", Maskvos

Helsinkio grupė bei didžiųjų miestų inteligentija ir vis dar egzistuojančios populiaros radijo stoties "Echo Moskvy" auditorija. Pasak A.Andrenenos, per šią radijo stotį nuolat skelbiami vadinančiu virtualių rinkimų rezultatai, kuriuose už ketinamą pasodinti 10 metų į kalėjimą faktiškai sužlugdytos "Jukos" naftos kompanijos vadovą M.Chodorkovskį buvęs vienas iš liberaliausiu, šis savaitraštis tapo rusiško šovinizmo ir revansizmo tribuna. J.Poliakovas siūlo V.Putinui baigti "ceremonytis" su žiniasklaida, "naujaisiaus rusais" ir paskutiniai žodžiai vanoja buvusį prezidentą B.Jelciną. Esą jo valdymo metu buvo masiškai išpardavinėjama šalis, išduodami jos geopolitiniai interesai, o žurnalistai nesidrovėdami liaupsino čečėnų separatistus. J.Poliakovas B.Jelcino valdomą Rusiją palygino su Aukso Ordos valdymo laikais.

Tuo tarpu žlugdomo "Jukos" koncerno stambiausias akcininkas Leonidas Nevezlinas, spėjės pabėgti į Izraelį, pareiškė, jog atėjus V.Putinui, Rusijoje visai nebeliko teisingumo sistemos, nes visus be išimties sprendimus priima asmeniškai V.Putinas. Todėl L.Nevzlinas pažadėjo, jog po jo bičiulio ir verslo partnerio M.Chodorkovskio nuteisimo, jis viešai paskelbės apie jam puikiai žinomą nerégėtą Kremliaus korupciją, apie tai, kokius milžiniškus pinigus ir iš kur gauna aukščiausi Kremliaus pareigūnai.

Tuo tarpu Kremliai artimi politinių technologijų kūrėjai ir ekspertai, vertindami dabartinio prezidento V.Putino veiklą, teigia, kad šiuo metu Rusija gali pasitiketi tikai stiprinama savo armija, nes ji neturinti sąjungininkų. V.Putinui patariama elgtis panasiu kaip Rusijos imperatoriui Aleksandri III, kuris yra pareiškęs: "Kol aš meškerioju, Europa ir pasaulis gali palaukti".

Jonas BALNIKAS

Stalinas Rusijoje nesuranda vietus

(atkelta iš 3 psl.)

Ar ne šios kategorijos pišečių palaikomas ir proteguojamas "kietos rankos" valdymas? Baiminantis atskiruose Rusijos rajonuose kylančių neramumų, atimama vietas gyventojų teise rinkti gubernatorius, kuriuos šiuo metu, kaip carų valdymo laikais, skiria prezidentas,

norima apriboti galimybę patekti į valstybės valdymo organus demokratinių pažiūrų partijoms, numatant septynių proc. barjerą, atsisakant vienmandatės rinkimų sistemas.

Nenorai objektyviai pažvelgti į netolimą praeitį ir teisingai įvertinti įvykių eiga yra viena iš pasekmių, dėl kurios dažnai temdomi Rusijos san-

tykiai su kitomis valstybėmis, tarp jų ir su Lietuva, o pačioje Rusijoje tai tampa pagrindine kliūtimi įtvirtinti demokratiją. Todėl stebint paminklo kelionę iš vieno miesto į kitą, neatsitiktinai kyla klausimas, ar padarytos išvados ir kas jas padarys.

Vytautas GULIOKAS

"Mažeikių nafta" – naujas Vyriausybės egzaminas

(atkelta iš 1 psl.)

Nežinia kiek laiko A.Brazauskas bus ministru pirminknu, tačiau jis turi galvoti, kaip jeis į istoriją: ar kaip premjeras, kurio valdymo laikotarpiu Lietuva tapo ES ir NATO nare, ar kaip premjeras, atvedęs į Lietuvą grėsmę jos saugumui keliančią kompaniją "Lukoil".

"Lukoil" nėra neišvengiamai blogybė Lietuvai. "Mažeikių nafta", visi suprantame, negali dirbtai be rusų naftos. Tačiau ne vien tik iš "Lukoil" galime jos gauti. Yra ir kitų Rusijos naftos kompanijų, turinčių ir daug naftos, ir daug vakiarietisko kapitalo, ir kurios, mūsų žiniomis, nori "Mažeikių naftos" akcijų, bet įtaria, kad tos akcijos jau yra faktiškai parduotas kompanijai "Lukoil".

Suprantame, kad kompanija "Jukos" Kremliaus galibūti spaudžiama akcijas parduoti "Lukoil". Kyla klausimas: kaip elgsis mūsų Vyriausybė? Ar demonstruoti tariamą abejingumą, ar išnaudos tuos svertus, kuriuos Lietuva, Lietuvos Vyriausybė turi sutartyse, pasirašytose su "Jukos" kompanija. Tos

sutartys, pasirašytos A.Brazauskas, Vyriausybėi suteikia pakankamai daug galų daryti įtaką "Jukos" sprendimui, kam parduoti akcijas. Vyriausybė turi galimybę pasiekti, kad ne Kremliaus diktatuot, kas turi valdyti "Mažeikių naftą". Iskaičiuojant ir pačios Vyriausybės pirmenybės teisę išpirkti "Jukos" parduodamas akcijas.

Vyriausybės ligšiolinis demonstruoja abejingu mas šiuo atžvilgiu gali būti traktuojamas ir kaip nusikaltamas abejingumas nacionalinio saugumo grėsmių atžvilgiu. Mes stebėsim, kaip šie svarbūs įvykiai vystysis artimiausių metų. Vyriausybė neturėtų tikėtis, kad jai ir toliau pavyks vaizduoti abejingą.

Beje, mums sukélé nuostabą ir nerimą premjero sprendimas išeiti neeilinių atostogų tuo metu, kai Seime svarstoma Vyriausybės ataskaita ir kai ruošiamasi pradeti svarstyti mokesčių reformos įstatymus. Premjeras demonstruoja, kad tai jam visai nerūpi arba kad mokesčių reforma yra ne premjero, o ministro V.Uspaskicho produktas.

Skaitytojų mintys

Tylomis mirti – ne didvyriškumas

Dėl straipsnio "Ką byloja kryžiai" "Tremtinyje" Nr. 13 (646)

Dékoju Z.Bindokui už straipsnį, bet čia pat noriu jam ir papriestarauti.

"Tremtinys" – tai ne paaišmanavimų laikraštis. Jis atlieka didžiulį švietėjišką darbą. Ačiū už tai. Tik čia gali pasisemti ir naujų žinių, ir Lietuvos istorijos faktų, ir pasitikrinti savo mintis, gyvenimo nuostatas, pozicijas. Tai padaryti tiesiog būtina. Kokis mes, tokia ir mūsų valdžia. Kas kitas ją rinko? Tai mūsų minčių, mūsų darbų veidrodis.

Kodėl turime laukti, kad mus kažkas organizuotų, kviečtų, gerbtų? O jeigu perdarbymeti kuris nors liks nepamylėtas? Ar dar prie "pagarbos" nepripratome?

Daugiau dirbkime patys ir padékime išrinktoms buvusių tremtinių ir politinių kalinų taryboms. Kas už mus pačius geriau pažino savo kaimų, parapijų, gyvenviečių tragedijas? Pagaliau kas kartu išgyveno didžiulį likimo brolių skausmą, pažeminių, netektis? Jeigu kiekvienas, nelaukdamas raginimo, kvietimo prisidėsime prie is-

torinio atminimo išsaugojimo, prie žmonių moralinio nuosmukio priežasčių išvieninimo, kad tai niekada nepasikartotų, įdésime po savo darbo kruopelytę kurdami nepriklausomą Lietuvą, kiekviens už save ir už išėjusius tėvą, motiną, artimajį – nauja bus akivaizdi. Mūsų kasdien vis mažėja. Daug kas liko nepasakyta, neužrašyta, išsinėsta į Amžinybę. Susitinkinėkime patys, dalykimės savo patirtimi, mintimis. Dauguma esame pensininkai. Laiko apmąstymams turime. Jaunoji karta nedaug žino, dažnai nesidomi. Jai ir suprasti tai, kas buvo daroma su žmonėmis, beveik neįmanoma...

Tylomis mirti – ne toks didelis didvyriškumas.

Ačiū visiems, kurie dirba, neapsileidžia. Kurti, statyti daug sunkiau negu griauti. Nuosirdžiausia pagarba ir šlovė nepriklausomos Lietuvos kūrėjams ir jų pagalbininkams.

T.GAUBAITĖ-BEINARAVIČIENĖ
Buvusi tremtinė

Motinos priesakai

(atkelta iš 1 psl.)

Kai šeimą vežė į Sibirą, sūnui Bronislovui buvo penkeri, o duktere Irutei – aštunieri. Ji prisimena gražius tėvų namus Dūbų kaime, šalia Panevėžio, mena tėvų pokalbius apie tai, ką reikėtų jų sodyboje tobulinti, gražinti ir taisiyti. O viską „ištaisė“ 1948-ųjų tremtis.

„Išmetė prie barakų Buriatijoje-Mongolijoje. Vietovė vadinosi stotis Ilka. Tame barake grindys buvo užželusios žole, – prisimena Valerija Zupkienė. – Tačiau lietuvių tuo rado išeitį: vieni éjo į miškus krauti medienos, o kurie mokéjo, pradėjo statyti gyvenamuosius namus. I juos netrukus ir įsikéléme.“

Paklausta, kas buvo svarbiausia tremtyje, senolė atsakė: „Šeima. Rūpinausi, kad vyras ir vaikai būtų pavalgę,

siuvau ir lopiuoj jū drabužius ir visiems sakydavau: kur būtumėte, kokias negandas be patirtumėte, niekada nepraskite krikščioniškųjų priesakų: nevok, nemeluok, netinginiauk.“

Tų doros priesakų Zupkų vaikai nė minutei nepamiršdavo, jomis kickvienas grindė savo gyvenimo kelią. O Irena Janušauskiene pasakoja dažnai prisimindavusi ir tėvelio žodžius: „Vaikai, kad negirdēčiau žodžio – pavargau. Ir nesiimkite jokių darbų sekmadienį...“

„Mama mus mokė savi-kontrolės ir drausmės, ji mums į galvas įkalė šventą taisykłę – niekada nesiskolinanti pinigų, ugđė tautinės savimonės daigelius. Daug sykių padėjo gyvenime trys pagrindiniai priesakai: bet kuriuo atveju susitvardyk, mokék

išlaikyti paslapčią, nebūk įkyri“, – prisiminė Valerijos Zupkienės duktė.

Iš tremties Zupkai grįžo 1957 metais. Irena Lietuvoje baigė paskutinę vidurinės mokyklos klasę, vėliau įstojo į Kauno politechnikos institutą, studijavo tekstilės technologiją. Baigusi sekmin-gai darbavosi Lietuvos tekstilės instituto pluoštinė me-džiagų pažinimo srityje, apgynė disertaciją. Šiandien ji – Lietuvos moterų lygos Kau-no sk. narė, Tėvynės sajungos rėmėja, LPKTS Kauno sk. aktyvistė.

Močiutės širdjį džiugina vaikaičio Dariaus darbai ir siekiai, penkiamečio provai-kaičio Žygimanto išdaigos. „Kad tik doras žmogus bū-tų...“ – rūpinasi Valerija Zupkienė.

Aušra ŠUOPYTĖ

Minėjimas Pašuliuose

Kaišiadorių r. Pašulių k. kapinaitėse 1945 m. buvo palaidoti dyvlyka Morkos (Andriaus Zdanovičiaus) būrio partizanų, žuvusių nelygioje kovoje su priešu. Tai 18–22 metų jaunuoliai, paaukojet ant Tėvynės aukuro sa-vu gyvybę.

Balandžio 10 d. minėdami 60-ąsias metines, į šias kapi-naitės pagerbtį žuvusiuoj atvyko Didžiosios Kovos apygardos partizanai, laisvės kovų dalyviai, giminės, pažystamiai iš Kaišiadorių, Kauno, Rumšiškių ir aplinkinių kaimų.

Uždegotos žvakutės, padėta gėlių, sugiedotas Lietuvos himnas.

Atkurtos Didžiosios Kovos apygardos vadas A.Švenčionis pabrėžė, kokia didelė šių jaunų partizanų netektis Lietuvai: pasekmes jaučia-me iki šių dienų. Jis pasidžiaugė, kad šiame renginyje aktyviai ir gausiai da-lyvauja jaunimas.

Sunku buvo klausytis li-kusių dar gyvų brolių bei se-serų pasakojimo apie jų išgy-ventas kančias, artimujų žu-tį, gyvenimą tremtyje ir lage-riuose. Kas gali apsakyti kan-čias motinos, netekusios sū-nų. Jaudinantys Aldonos Bur-bienės, netekusios mylimo brolio, jaunystės prisimini-mai ir ašaros...

Minėjimo akimirka. Iš dešinės: V. Markevičius (antras)
A. Švenčionis (trečias)

Tragiškas peršauto, bet li-kusio gyvo V. Vaicekauskos, vežto kartu su žuvusiais stri-bais ir sovietų kariais, liki-mas. Šiandien partizanas di-džiuojasi ir rodo apdovano-jimus, gautus už nuopelnus Lietuvai, prisegtus kaip tik toje vietoje, kur kliudė priešo kulka.

Kaišiadorių savivaldybės mero pav. Ignas Prakapas iši-stikinės, kad ateities kartos niekad neužmirš priešo pada-rytų skriaudų Lietuvai ir žo-dis „partizanas“ visada kels didžiausią pagarbą.

Graudžiai skambėjo dai-nuojama Maironio „Oi ne-verk, matušėle“ ir Aisčio „Peizažas“. Juos atliko Rumšiškių choristai. Moterų cho-

ras jautriai padainavo dar ne-pamirštas partizanų dainas. Buvusių tremtinių choro įkū-rėjas Antanas Paulavičius deklamavo eilėraščius apie partizanų gyvenimą, jų skaudų likimą.

Aktyvus komiteto narys A. Pilakis rūpinosi, kad kapi-naitėse vyrautų šventiška nuotaika. Dar ilgai švies žva-kučių liepsnelės, nenuvys gélės ant partizanų kapų. Renginio iniciatorius V. Markevičius dėkojo visiems susi-rinkusiems. Tautinės vėlia-vos išnešimas tarsi bylojo: „Iki kito karto...“ Kunigo P. Dumbliausko nuoširdi mal-da užbaigė partizanų žūties 60-ųjų metinių minėjimą.

Stasys ŠAKA

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mén. – 14,40 Lt, 6 mén. – 28,80 Lt, me-tams – 57,60 Lt. Vienas „Tremtinio“ egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas – 0117.

„Tremtinį“ siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams – 80 JAV dolerių. Mūsų adresas: „Tremtinys“, Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Privertė palikti visa, kas brangiausia

Šiuos prisiminimus Moti-nos dienos proga skiriame Jums, mūsų brangioji, mieloji Mamytė, Anelija Januševičiūte-Urbienė.

1920 metų pradžioje su-kūrė šeimą Pakruojo rajone, Beržynų kaime. Išsigjote 74 ha žemės, iš kurios 11 ha buvo dirbamos, o likusi – apaugės krūmais pelkynas ir akmenys.

Plyname lauke statė pas-tatus, plėtojote, gerinote žemę, ir 1945 m. jau turėjote 60 ha dirbamos. Auginote keturis vaikus, atiduodama savo jėgas ateities tikslams.

Per 25 metus sukūrėte jau-kų ir darnų gyvenimą. Už šį triūsą buvote pavadinti „buo-zėmis“ ir „bandita“.

Ankstų 1945 m. liepos 24-osios rytą matėte, kaip vi-sas Jūsų triūsas paversto pele-nais. Jūsų vyriausią sūnų Antaną nužudė vien už tai, kad bu-vo „miške“. Okupantai iš-niekino Jūsų triūsą, sugriovė gyvenimo planus. Buvome išvaryti iš gimtuju namų be-kāsnelio duonos, nuogi.

Kaip Jūsų, brangioji mamytė, téveli, išlaikė širdelės, kai buvote stribų verčiami at-pažinti sūnaus palaikus, gu-linčius kraujo klane prie stri-byňės Klovainiuose? Prisipažinti negalėjote ir sakėte: „Čia ne mūsų sūnus“, bet nu-éjė į šalių tyliai verkėte, kad jūsų Antaniuko nebéra. Jo ir bendražygio Stepono Jurgai-čio palaikus atradome tik 1991 m. šiukšlyne prie Pa-kruojo kapų. Juos palaidojo-me Klovainių kapinėse.

Tą pačią dieną susodinti į mašiną, gerai saugomą ginkluotų stribų ir kareivių, per

Pakruojį bei Lygumus buvo-me nuvežti į Šiaulius, suva-ryti į gyvulinį vagoną, pri-versti palikti viską, kas dar li-ko brangiausia.

Téveli atskyrė nuo mūsų ir po savaitės išvežė į Permės sritį. Sesuo Leonija slapstėsi pas svetimus žmones. Mes – mamytės motina, mamytė, aš ir sesuo Marytė – po 10 dienų atsidūrėme Pečioros mieste, prie Pečioros upės. Ten buvo-me perkelti į laivą. Pečioros pa-krantėje stovėjome apie 10 die-nų, nes upė buvo pernelyg nu-slūgusi. Ten palaidojome mū-sų močiutę, g. 1869 m., palik-dami tik kauburėlį. Praūžus smarkiam lietui, išplaukėme Pečioros upe.

Gavome įsakymą išlipti ir apsigyventi barakuose Ust-liagos gyvenvietėje. Ten mē-nesį kirtome mišką, vėliau buvome išvaryti į už 50 km esančią Bolšaja Liagos gy-venvietę. Buvome apgyven-dinti barake, viename 6x6 m dydžio kambaryste. Mūsų bu-vo 37 žmonės.

Mūsų brangioji mamytė mirė 1947 m. vasario 17 d., palikdama mane, g. 1930 m., ir seserį, g. 1932 m. Gyveno-me tarp svetimų žmonių. 1949 m. tėtis buvo paleistas iš Permės ir atvažiavo pas mus. Sesuo Leonija, paleista iš Mor-dovijos lagerio, 1956 m. irgi atvyko pas mus.

Mirdama mamytė prašė, jeigu kada nors bus galimybė, jos palaikus parvežti į Lie-tuvą. Tai padarėme 1989 m., palaidojome Klovainiuose. Tėtis mirė 1962 m., ilsisi Klo-vainiuose, prie mamytės. Pranas URBAS

Naujos ekspozicijos atidarymas

(atkelta iš 1 psl.)

Sudainuota Maironio „Lietuva brangi“, po to tylos minute pagerbtį nesulaukė šios dienos buvę disidentai. Pranešimą apie neginkluo-tąjį pasipriešinimą Lietuvos perskaitė humanitarinių mokslių dr. A. Streikus. Pasisakė garbingi renginio svečiai: kun. R. Grigas, dr. K. J. Ambrasas. Eiles skai-tė poetė D. Bozytė. Visų nuotaiką praskaidrino mokytojos B. Zalanskaitės ir maestro M. Suraučiaus atliki roman-sai ir dainos.

Už pasiaukojamą darbą rengiant ekspoziciją LPKTS valdybos pirmininkas A. Lukša įteikė muziejaus darbuotojai E. Sidaravičiūtei padėkos raštą ir 3 laipsnio žy-menį „Už nuopelnus Lietu-vai“.

Iš savivaldybės visi pat-

rakė į muziejų. Čia atvyku-sius su dainomis pasitiko Druskininkų buvusių tremti-nių choras, su ekspozicija su-pažindino muziejaus darbuo-toja E. Sidaravičiūtė.

Nors ekspozicijos prista-tymas šiek tiek užsitraukė, ta-čiau susirinkusiems laikas ne-prailgo. Jie gerai jautėsi tarp bendraminčių, o atsive-kindami nuoširdžiai dėkojo ir už ekspozicijos parengimą, ir už jos pristatymą. Išvyks-tančiuosius LPKTS Druski-ninkų skyriaus moterys kvie-tė pasivaišinti.

Ekspozicijos rengėjų var-du nuoširdžiai dėkoju vi-siem, prisidėjusiems prie ekspozicijos įrengimo ir jos pristatymo.

Gintautas KAZLAUSKAS
LPKTS Druskininkų filialo pirmininkas

Atminimo jamžinimui

1992 m. rugpjūtį pastatėme paminklą žuvusiems partizanams jų užkasimo vietoje – buvusiose Biržų žvyruobėse. Paminklo projekto autorė – buvusi Biržų rajono architektė R. Velyvienė.

Miestui plečiantis, visa žvyruobių teritorija buvo užstatyta gyvenamaisiais namais. LPKTS Biržų skyriaus tarybos rūpesčiu 1992 m. vasarį buvo gautas leidimas paminklo statybai ir atmatuotas 636 kv. m žemės sklypas.

1996 m. buvo atlikti pakartotiniai kasinėjimai gyventojų daržuose, rasti kaulai nuvežti į Vilnių ekspertizei. Sugrąžinti kauleliai perlaidoti buvusiose žvyruobėse pašventintame kape prie paminklo su derama pagarba ir apeigomis.

Tuo metu neturėjome pakankamai tikslų duomenų apie ten užkastus žuvusių partizanus, todėl jų pavardės liko neįvardytos.

Žuvusių partizanų sąrašą vis papildydavome naujomis pavardėmis – rinkome medžiagą ir liudininkų parodymus, ieškojome žuvusių partizanų artimųjų, likusių gyvų bendražygį ir rėmėjų.

2001 m. sąrašą su 76 pavardėmis išsiuntėme į LGGRT centrą.

Rengiant archyvinę pažymą dėl atminimo jamžinimo prireikė beveik trejų metų, kad būtų peržiūrėtos Lietuvos ypatingajame archyve saugomas NKVD-NKGB-MGB Biržų apskrities ir rajono, Pandėlio rajono, Radviliškio apskrities skyrių operatyvinės, baudžiamosios bei kario savanorio statuso suteikimo bylos, genocido ir rezistencijos tyrimo departamento kartoteka. Dėl duomenų trūkumo 42 žuvusių partizanų pavardžių jamžinimui reikėjo ieškoti liudininkų ir artimųjų parodymų. Visą reikiama medžiagą surinko LPKTS Biržų skyriaus istorinio atminimo sekcijos nariai. Liudininkų parodymus užrašyti, išforminti padėjo Erena Aukštutienė ir Marija Dagienė.

Švtyturio gatvės kapavietės paminklo rekonstrukcijos projektą parengė buvęs politinis kalnys, architektas Algimantas Urbštas.

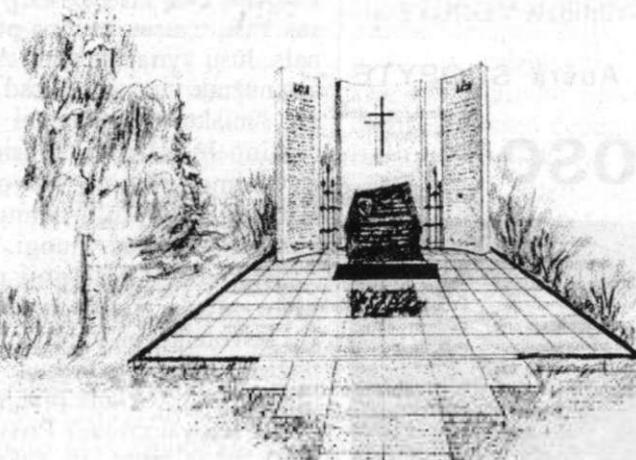
Gerbiami biržiečiai, brangūs žuvusių partizanų artimieji, likę gyvi buvę bendražygiai, pateikiame šį sąrašą su žuvusių partizanų pavardėmis, kurias žadame jamžinti. Būkite malonūs, peržiūrėkite jį ir, jei turite kokios nors papildomos informacijos ar pasigendate neįvardytos pavardės, kreipkitės į LPKTS Biržų skyriaus būstinę, Karaimų g. 5-4,

Biržai; pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 15 val. Tel. (8-450) 36412.

Jonas ARDINSKAS, Petras ARDINSKAS, Petras BAGDONAS-Mindaugas, Benjamas BALČIŪNAS, Povilas BALČIŪNAS, Vaclovas BALČIŪNAS, Pranas BALTRĖNAS, Benjamas BARONAS, Jonas BARONAS, Juozas BRENČYS (Tupėno asm. sargybinis), Petras BRENČYS, Alfonsas BRIEDIS, Jonas BRIEDIS-Kiškis, Jonas Petras BRIEDIS, Jonas BRUŽAS, Jurgis BUBALA, Algirdas BURKAUSKAS, Kazimieras ČERKA, Vytautas ČERKA, Povilas DAGYS, Steponas GIEDRIKAS-Girietis (Pilėnų vadas), Jonas GASIŪNAS, Albertas GRIGAS,

das Albinas VAITAITIS, Edvardas VAITAITIS, Mykolas VAITAITIS, Antanas VARIAKOJIS, Pranas VARIAKOJIS, Juozas VYŠNIAUSKAS, Petras ZUBAUSKAS-Zigmantas (Tupėno būrio štabo grupės vadas), Edvardas ŽILINSKAS-Vanagas, Petras ŽVIRBLIS (Krivicko būrio skyriaus vadas), Alfonsas VALENTĒLIS-Milžinas (Pilėnų tėvonijos štabo administraciniu skyriaus viršinininkas).

Švtyturio gatvės kapavietės rekonstrukcijos projekto sąmatinė vertė – 16 tūkstančių litų. Šio kilnaus projekto įgyvendinimo tempas priklauso nuo lėšų gavimo. Pagal pateiktą paraišką praėjusiais metais Nevyriausybinių

Paminklo projektas

Petras INDRILIŪNAS, Juozas JONAITIS, Jonas JURĖNAS, Petras KANAVERS-KIS, Kazys KANAVERS-KIS, Jonas KATINAS, Albertas KAVALIAUSKAS (Antanavičiaus būrio grupės vadas), Vilius KAVOLIS, Voldemaras KAVOLIS, Jonas KAZILIONIS, Alfonsas KAZILIŪNAS, Jonas KRI-VICKAS (būrio vadas), Juozapas KRIVICKAS, Jonas KUČINSKAS, Petras KUGINYNS, Juozas MACIJAUSKAS, Povilas MACIJAUSKAS, Vytautas MACIJAUSKAS, Valerijonas MEDE-LINKAS, Pranas MEŠKINIS, Antanas MEDŽIŪNAS, Juozas MILUTIS, Benjamiinas MORKVĒNAS, Vilius NATKA, Alfredas NAUDIŪNAS, Jonas PATKAUS-KAS, Jokūbas Voldemaras PLOTTAS, Juozas RATKEVIČIUS, Jonas SKERBEDIS, Stanislovas SRIBIKĖ, Balyš STAČKŪNAS, Mykolas SU-VEIZDIS-Sakalas, Petras SU-VEIZDIS, Petras ŠIMBELIS, Bronislovas ŠOKELIS, Juozas ŠPOKEVIČIUS, Povilas TIMUKAS, Jokūbas TUNKŪNAS-Didžiulis, Petras TUPĒNAS-Ažuolas (būrio vadas), Petras UŽUBALIS, Antanas VAITAITIS, Edvar-

organizacijų veiklos rėmimo komisija skyrė 1500 Lt. Už juos atskaitėme su projekto autoriumi ir užsakėme metalo gaminius.

Paraiškos lėšų poreikiui pateiktos Biržų rajono savivaldybei Nevyriausybinių organizacijų veiklos komisių, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo ir atminimo jamžinimo fondui, iš kurio jau turime pranešimą apie valdybos nutarimą skirti 2000 litų paramą paminklo rekonstrukcijai.

Tikimės, kad lėšų skirs Biržų savivaldybė, viliamės neabejingų savo istorijos atminimui rajono verslininkų supratimo, geranoriškumo. Tikimės geros valios žmonių ir žuvusių partizanų artimųjų paramos.

Labai norėtusi matyti iškilusį didingą monumentą su Jame jamžintomis žuvusių partizanų pavardėmis iki šių metų rugpjūčio 23-iosios – Juodojo kaspino dienos.

Tad prašome jūsų – nebūkite abejingi istorinio teisingumo atkūrimui, pasištenkite dėl savo vaikų ir vaikaičių – tai pati tikriausia istorijos pamoka.

LPKTS Biržų sk. pirm. Danguolė ŽIŪKIENĖ

LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistento vardui gauti sąrašą

(Tėsinys)

Adolfas Navarackas (po mirties), pogr. org. "Lietuvos tautinė partija" narys, Lazdijų aps. Leipalingio valsč. 1947–1948 m.

Antanas Nuobaras, ryšininkas, Panevėžio aps. Vadoklių valsč. Vyčio apyg. D. Vaitelio būrys 1945–1951 m.

Theofilė Pakalkienė-Damijonaitytė, rėmėja, Marijampolės aps. Šilavoto valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinktinė 1945–1955 m.

Alfonsas Paliulis (po mirties), partizanas, Biržų aps. ir valsč. Tenžulio būrys 1944–1945 m.

Antanas Paliulis (po mirties), sukilimo dalyvis, Biržų aps. ir valsč. 1941 06 22–28.

Vytautas Paliulis, rezervinis partizanas, Rietavo aps. Tverų valsč. Žemaičių apyg. Ežio būrys 1949–1951 m.

Alfonsina Paunksnienė-Dobregaitė, ryšininkė, Utenos aps. Užpalių valsč. Vytauto apyg. Ažuolo, Viesulo būriai 1944–1949 m.

Jonas Paunksnis (po mirties), ryšininkas, Utenos aps. Užpalių valsč. 1945–1946 m.

Aleksandra Petronienė-Meliukštytė (po mirties), ryšininkė, Utenos aps. Leliūnų valsč. 1949–1950 m.

Janina Pileckytė, pogr. spaudos platintoja, Vilnius 1972–1988 m.

Antanas Pugauskas (po mirties), rėmėjas, Kaišiadorių aps. ir valsč. Ėgilio būrys 1949–1952 m.

Marijona Pugauskienė-Rudalevičiūtė (po mirties), rėmėja, Kaišiadorių aps. ir valsč. Ėgilio būrys 1949–1952 m.

Marijona Sadauskienė-Brazauskaitė, rėmėja, Kėdainių aps. Ariogalos valsč. 1945–1955 m.

Julija Saulaitienė-Česnulytė, ryšininkė, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio rinkt. Vytauto, Rugio būriai 1948–1951 m.

Zofija Sologubienė-Pauksnytė, ryšininkė, Utenos aps. Užpalių valsč. Vytauto apyg. Ažuolo, Viesulo būriai 1944–1949 m.

Bronislava Stonkuvienė-Rimkutė, ryšininkė, Kretinės aps. Skuodo valsč. 1946–1949 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos kandidatus siūskite adresu: LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.

Šviesus gyvenimo atminimas

1949-ųjų rudenį Joanos ir Juozo Kalvaičių sodyboje, Pabaltcių k., Nemakščių valsč., Raseinių r., buvo iškastas bunkeris, kuriame apsigyveno Kęstučio apyg. partizanai: broliai Stasys ir Juozas Milkintai, Juozas Milkinto žmona Jadviga Milkintienė-Janušytė, broliai Steponas ir Antanas Šliažai.

1950 m. rugpjūčio 19 d. atsitiktinai į Kalvaičių sodybą užėjo atsigerti stribai. Partizanai kaip tik tuo laiku buvo išeję iš bunkerio ir nebespėjo pasislėpti. Stribai pasišovė klojime padaryti kratą. Tuo metu partizanai atidengė ugnį, ir stribai pabėgo. Partizanai nenukentėjo. Jie pasitraukė, o Joana ir Juozas Kalvaičiai su 9 mėnesių dukryte ant rankų, viską palikę, išejo iš namų. Po kelių dienų Joana Kalvaitienė su dukryte buvo suimta ir nugabenta į garsiąją Tauragės "šubertynę". Ten ją kankino. Kai nualpdavo, apliedavo vandeniu, o atsigavusią vėl tardydavo grasindami dukrytę išmesti pro langą, jei nieko neišduos. Vėliau mažylė buvo atiduota Kalvaičių giminėms. Kalvaitienė buvo nuteista 15 metų ir išgabenta į Magadaną.

Jos vyras Juozas, patekęs į pasalą, iš kulkų lietus išbėgo net nesužeistas. Tačiau buvo mestos didelės kariuomenės pajėgos, daromos kastos. Po trijų savaičių Juozas areštuotas. Išgyvenęs tardymo pragarą, nieko neišdavęs, buvo nuteistas 25 metams lajerio.

Joana Kalvaitienė

Juozas Kalvaitis

Joana Kalvaitienė iš lagrių ir tremties į Lietuvą sugrįžo 1962 m. Po trejų metų sugrįžo ir jos vyras Juozas. Iš pradžių abu dirbo fermoje, nes KGB tokiemis, išdrūsiems eiti prieš valdžią, buvo pikta ir negailestinga pamotė. Ir tik vėliau jiems pasisekė apsigyventi Kelmėje. Išaugino dvi dukteris ir sūnų. Vaikams ir vaikaičiams neslepė savo praeities, o priešingai, didžiavosi, kad padėjo kovojuusiems broliams ir savo kančia prisidėjo prie Lietuvos laisvės. Joana Kalvaitienė sakydavo: "Žmogus gali būti laisvas ir tauta gali būti laisva tik tada, kai laisvę sugeba branginti labiau už gyvybę".

1999 m. spalio 13 d. Joana ir Juozui Kalvaičiams pripažinti Laisvės kovų dalyvių statusai.

2004 m. liepos 8 d. Juozas Kalvaitis baigė žemiškają ke-

lionę ir buvo palaidotas prie savo tėvų Stulgų kapinėse.

2005 m. kovo 23 d. mirė ir Joana. Ji buvo iškilmingai palaidota šalia mylimo vyro, kuriam, dar būdama lageryje, ant nosinaitės kruopščiai išsiuvinėjo šiuos žodžius: "Brangus Juozeli, jeigu iš juodo kalėjimo grįztum, o aš, kur parklupus, užmerkčiau akis, ir glausdamas kitą laimingas dar būtum, prisimink, kad tik tau mano plakė širdis..."

Su kaupu išsipildė šios klinios šeimos svajonės. Jiems buvo lemta sulaukti Nepriklausomybės atkūrimo stebuklo. Jie paliko šviesų savo gyvenimo atminimą ne tik vaikams ir vaikaičiams, bet ir visiems, su kuriais teko susitikti, ir pagaliau – Tėvynei Lietuvai, kurią taip mylėjo.

**Jonas KADŽIONIS
atkurtos Algimanto
apyg. vadas**

Skelbimai

Motinos dienos proga sveikiname Jus, buvusias partizanes, ryšininkes, tremtines ir politines kalines, išauginusias Lietuvai brangiausią turą – vaikus.

Gegužės 1 d. 18 val. malonai kviečiame į Kristaus Karaliaus bažnyčioje (Bokštų g. 10, Klaipėda) aukojetamas šv. Mišias už žuvusias, mirusias ir gyvas Motinos. Po šv. Mišių – koncertas bažnyčioje Motinos dienos proga.

LPKTS Klaipėdos skyriaus taryba

Gegužės 14 d. (šeštadienį) įvyks Juodgirio partizanų kautynių 60-mečio paminėjimas. 14 val. rinksimės Anykščių r. Traupio sen. bažnyčios šventoriuje. Partizanų šeimų narius prašome atsivežti archyvinių dokumentų ir nuotraukų.

Traupio seniūnija

Kalniškės mūšiui – 60

Gegužės 14 d. (šeštadienį) kviečiame dalyvauti Kalniškės mūšio 60-ųjų metinių minėjime. 10 val. šv. Mišios Simno bažnyčioje. 11 val. žuvusiuų pagerbimas Simno kapinėse, kryžiaus pašventinimas išniekintų partizanų užkalsimo vietoje. 12 val. žuvusiuų ir Kalniškės mūšio dalyvių pagerbimas mūšio vietoje, Kalniškės miške.

Užjaučiame

Mirus LPKTS Kauno sk. Centro poskyrio pirmininkui ir TS Kauno sk. Centro PKT frakcijos pirmininkui Jurgui BORTKŪNUI, jo šeimą nuoširdžiai užjaučia

**LPKTS valdyba ir
LPKTS Kauno skyrius**

Kviečiame!

Gegužės 15 d. 10 val. Lečkių (Sakių r.) bažnyčioje bus aukojetamos šv. Mišios už prieš 60 metų Valkų kalvose žuvusius partizanus. Po šv. Mišių vyksime į žūties vietą, prisiminsime žuvusius partizanus, pabendrausime su žuvusiuų artimaisiais.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Juozas Kinderis 1930–2005

Gimė Šilalės r. Maldūnų k. Mokėsi Bijotų pradinėje, vėliau – Skaudvilės vidurinėje mokykloje. 1951 m. už pogrindinę veikla moksleivių organizacijoje buvo suimtas ir nuteistas 25 m. kaleti. Kalėjo Olzeraso ir Vorkutos lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Švėkšnos, Žemaičių Naumiesčio ir Rusnės bibliotekose. Kraštotoyrininkas, poetas – išleido dvi poezijos knygias. Su žmona Adele užaugino sūnų ir dukterį.

Palaidotas Rusnės kapinėse.

LPKTS Šilutės skyrius

Elena Puskunigienė 1922–2005

Gimė Kauno aps. Vilkijos valsč. Kvesų k. 1944 m. įsitraukė į pogrindinę veiklą prieš okupantą, buvo partizanų ryšininkė. 1946 m. įstojo į partizanų gretas – Tauro apyg. Žalgirio rinkt. 36 kuopą. 1949 m. bunkeris, kuriamo slapstėsi Elena, buvo išduotas. Nuteista kaleti 25 m. Kalėjo Kazachstane, Kengyro lageriye. 1956 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kulauslaukuvoje. Buvo LPKTS ir LPKS Kauno skyrius narė. Apdovanota Kario savanorio medaliu.

Palaidota Kauno r. Paštuvo kapinėse.
Nuosirdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKS Kauno skyrius

Judita Gylytė-Pečiulaitienė 1925–2005

Gimė Kauno r. Stanaičių k. ūkininkų šeimoje. Mokėsi Kaune. Vyresnysis brolis 1944 m. tapo partizanu. 1945 m. šeima ištremta į Sibirą. Ten mirė motina. Judita buvo išduota čekistams, kad palaiko ryšį su partizanais. 1945 m. persikelė gyventi į Klaipėdą. Suimta, nuteista 10 m. Kalėjo Mordovijos lageriuose. Grįžusiai į Lietuvą apsigyventi neleido. Vėliau prisiregistravo Marijampolėje, dirbo prekyboje. 1974 m. ištekėjo už buvusio partizano Povilo Pečiulaičio. 1989 m. išvyko gyventi į JAV. 1997 m. pablogėjus sveikatai, grįžo į Lietuvą.

Palaidota Kauno r. Jonučių kapinėse.
Nuosirdžiai užjaučiame vyra ir artimuosius.

LPKS Kauno skyrius

Jonas Gasiūnas 1931–2005

Gimė Rokiškio r. Maldaikių k. ūkininkų šeimoje, kurioje augo septyni vaikai. 1941 m. šeimą, išskyrus du vaikus, tuo metu gyvenusius atskirai, ištremė į Altajaus kraštą, Tiumenėvo r. Keturi Gasiūnų šeimos vyrai žuvo Sibire. Motina su sūnumi Jonu ir dukterimi Emilia 1948 m. slaptai grįžo į Lietuvą. 1949 m. buvo suimti ir nuteisti kaleti, vėliau – gyveno tremtyje. 1959 m. reabilituoti. Jonas sukūrė šeimą su tremtine Julijona Kiaunyte. Sulaukė trijų vaikų. Grįžęs į Lietuvą apsigyveno Panevėžio r. Staniūnų gyv. Iki pensijos dirbo Staniūnų ūkyje staliumi. Nuo 1992 m. – LPKTS Panevėžio skyriaus narys.

Palaidotas Panevėžio Šilaičių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, artimuosius.

LPKTS Panevėžio skyrius

Romualdas Juozas Juška 1955–2005

Gimė Komijoje, Kovžensko r., Pečioros mst. tremtinių šeimoje. 1957 m. su tėvais grįžo į Lietuvą. Baigė Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Dirbo inžineriumi Autoremonto gamykloje, vėliau – Valstybinėje kelijų transporto inspekcijoje. Nuo 1992 m. – LPKTS Panevėžio skyriaus narys.

Palaidotas Sedos mstl. Grustės kapinėse.
Nuosirdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Panevėžio skyrius

TREMTINYS	SL 289	Redaktorė - Audronė Kaminskienė	Lit. redaktorė - Jolita Navickienė	Kaina
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.paštas: tremtinys@takas.lt		Red. padėjėja - Aušra Šuopytė	Korektorė - Dalia Maciukevičienė	1,20 Lt